

Nr 276.

Ankom till riksdagens kansli den 15 november 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser folkhushållningsdepartementets verksamhetsområde.

(2:a avd.)

Driftbudgeten.

Elfte huvudtiteln.

Anslagen till krisförvaltningen. I propositionen nr 311 har Kungl. Maj:tt (bilaga 9, s. 137—139 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för den 4 oktober 1946) delgivit riksdagen vad av t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet till statsrådsprotokollet anförts rörande anslagen till krisförvaltningen.

T. f. departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört följande.

Vid anmälan i årets statsverksproposition av utgifterna under elfte huvudtiteln berörde föredragande departementschefen inledningsvis det av händelseutvecklingen aktualiserade spörsmålet om avveckling av krisorganisationen. Departementschefen framhöll därvid, att frågan hur snabbt denna avveckling skulle kunna ske givetvis vore beroende av i vilken takt de olika restriktionerna och regleringarna skulle komma att upphävas, samt att man i dåvarande läge syntes kunna räkna med, att endast ett fåtal regleringar skulle komma att kvarstå den 1 juli 1946. Beträffande beräkningen av de skilda krisorganens medelsbehov för avlöningar och omkostnader under budgetåret 1946/47 konstaterade departementschefen, att man icke längre kunde följa den tidigare tillämpade principen, enligt vilken anslagen i regel upptagits till de vid beräkningstillfället faktiskt utgående beloppen. Departementschefen hade vid sina bedömanden i stället funnit lämpligt att för varje anslagspost göra en uppskattning av hur stor månadskostnaden komme att vara vid budgetårets ingång samt därefter räkna med en successiv minskning av denna kostnad under tiden till dess avvecklingen kunde väntas vara genomförd. Departementschefen framhöll, att en sådan beräkningsgrund vore tämligen osäker och kunde leda till föga exakta anslagsberäkningar, men påpekade samtidigt att olägenheterna härav på ett smidigt sätt kunde undvikas genom att anslagen gäves karaktär av förslagsanslag.

Vid de nyss angivna beräkningarna av anslagsbehovet för de olika krisorganen, vilka beräkningar av riksdagen lämnades utan erinran, utgick departementschefen från antagandet, att förbättringen av vårt försörjningsläge skulle komma att fortskrida så snabbt, att industri- och trafikkommissionerna skulle kunna upphöra med sin verksamhet redan omkring årsskiftet 1946/47 och att även de övriga krisorganens arbetsuppgifter skulle komma att i väsentlig grad minska under innevarande budgetår.

Utvecklingen under de senaste månaderna har emellertid icke medfört den förbättring i vårt försörjningsläge, som man i början av detta år kunde ha anledning att förvänta. I fråga om vissa varor ha krisregleringarna visserligen kunnat avvecklas i en takt som i huvudsak stämt överens med den man på förhand räknat med, men på många områden ha restriktionerna måst bibehållas längre än beräknat och i enstaka fall till och med skärpas. I sistnämnda hänseende må särskilt erinras om den effektivisering av den statliga priskontrollen som påbörjats och därmed sammanhängande åtgärder beträffande kontroll över import och export.

Under dessa förhållanden har givetvis avvecklingen av krisförvaltningen icke heller kunnat ske så snabbt, som man vid tiden för statsverkspropositionens framläggande kunde ha anledning att räkna med. Detta har i sin tur medfört, att de för innevarande budgetår anvisade anslagen till krisorganens verksamhet så gott som över hela linjen visat sig vara för lågt beräknade. Vid prövningen av behovet av avlönings- och omkostnadsmedel för budgetårets första hälft, d. v. s. tiden 1 juli—31 december 1946, framgick det sålunda av krisorganens egna beräkningar, att i allmänhet betydligt mera än hälften av respektive anslag skulle komma att erfordras under nämnda tid, i ett par fall till och med mera än anslaget hela belopp. Kungl. Maj:t har emellertid vid medelsanvisningarna för krisorganen hittills hållit sig inom anslagens ram. Detta innebär, att de anvisade medlen i vissa fall icke komma att vara tillräckliga för bestridande av kostnaderna ens till 1946 års slut, utan att ytterligare medel måste anvisas för verksamhetens uppehållande.

Av det anförda följer, att det blir nödvändigt att föreslå Kungl. Maj:t att överskrida till krisorganens verksamhet anvisade anslag, i vissa fall tämligen snart under innevarande kalenderår. Något formellt hinder mot en sådan åtgärd föreligger givetvis icke med hänsyn till anslagens natur av förslagsanslag. Då det emellertid torde bli fråga om anslagsöverskridanden av betydande omfattning, synes förhållandet böra bringas till riksdagens kännedom. Beträffande storleken av de belopp, om vilka det kan röra sig i nu förevarande hänseende, är det på grund av ovissheten om den fortsatta utvecklingen på området icke möjligt att nu göra något närmare uttalande. När sedermera närmare uppgifter föreligga för en beräkning av överskridandets storlek, synes en redogörelse härför böra lämnas riksdagen.

Utskottet.

Med anledning av vad t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet sålunda anfört vill utskottet framhålla, att det enligt utskottets mening är beklagligt att avvecklingen av krisförvaltningen icke kunnat ske så snabbt, som man vid tiden för framläggandet av 1946 års statsverksproposition kunde hava anledning att räkna med. Utskottet är emellertid förvissat om att avvecklingen kommer att successivt genomföras så snart möjligheter härför föreligga. Utskottet hemställer,

att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t
giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 15 november 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Larsson, Gustaf Iwar Anderson*, fröken *Andersson*, herrar *Johan Eric Ericson, Hesselbom, Albertsson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad, Mårtensson, Staxäng, Malmborg* i Skövde, *Åkerström, Sefve, Petterson* i Degerfors, *Thapper* och *Persson* i Vinberg.
